

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 279

van **ANNABEL TAVERNIER**

datum: 10 december 2020

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Gestandaardiseerde taalscreening bij kleuters - Kalibratieonderzoek

Vanaf het schooljaar 2021-2022 zal bij alle leerlingen van de derde kleuterklas een gestandaardiseerde taalscreening Nederlands afgenomen worden. Die screening gaat na wat het niveau van de leerling inzake de onderwijstaal is. Leerlingen voor wie de screening aantoont dat ze het Nederlands onvoldoende beheersen, moeten vervolgens een taalintegratietraject doorlopen. Op die manier kan er tijdig ingegrepen worden in geval van taalachterstand vooraleer de lagereschoolloopbaan wordt aangevat. Immers: geen gelijke kansen aan de eindmeet zonder gelijke kansen aan de startmeet.

Momenteel laat de minister de toekomstige taalscreening testen bij 2000 kinderen in zo'n 80 kleuterscholen. Er worden in totaal 30 verschillende taken uitgetest, waardoor wetenschappelijk gekalibreerd kan worden welke taken en vragen het meest geschikt zijn om het taalniveau van kleine kinderen te meten. Het einde van dat kalibratieonderzoek is voorzien tegen de kerstvakantie. De taalscreening zal vervolgens zijn definitieve vorm aannemen in het voorjaar van 2021. Dan wordt tevens een handleiding voor de kleuterscholen opgesteld.

Zonder in detail te treden over de specifieke kleuterscholen in kwestie, heb ik over dat kalibratieonderzoek de volgende vragen aan de minister.

1. Op basis van welke criteria werden de 80 kleuterscholen voor het uittesten van de toekomstige taalscreening geselecteerd?
2. Welke regionale verdeelsleutel werd gehanteerd bij de selectie van de 80 kleuterscholen? Hoeveel kleuterscholen zijn er van de verschillende provincies en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest vertegenwoordigd?
3. Wat is het totale budget dat vrijgemaakt werd voor de uitvoering van het kalibratieonderzoek? Gelieve naast het totaalcijfer eveneens te specificeren op niveau van de provincies en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.
4. Zijn er in het kader van de coronapandemie moeilijkheden opgedoken bij het uitvoeren van het onderzoek (bijv. deelnemende scholen die moesten sluiten omwille van corona)?
5. Wat zijn de belangrijkste conclusies en resultaten van het kalibratieonderzoek? Op welke manier worden die conclusies meegenomen bij de ontwikkeling van de definitieve taalscreening?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 279 van 10 december 2020

van **ANNABEL TAVERNIER**

1. De volledige populatie van kleuters geboren in 2015 die schoollopen in Vlaamse basisscholen (N= 72 309), inclusief de Vlaamse scholen gelegen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevindt zich in 2306 scholen. Omdat de taalscreening als doel heeft kleuters te identificeren die moeilijkheden ervaren met onderwijstaal Nederlands, is er voor gekozen om de schoolselectie te beperken tot de 644 scholen en 20 419 kleuters in Vlaanderen en Brussel waarbij minimum 25% van de schoolpopulatie aantikt op de indicator 'opleidingsniveau van de moeder'. Voorgaand onderzoek heeft immers uitgewezen dat 'opleidingsniveau van de moeder' meer dan de indicator Nederlands niet thuistaal, een goede voorspeller is voor het beheersen van de onderwijstaal. Bovendien zien we in de selectie van deze kleuters dat de indicator 'opleidingsniveau van de moeder' en indicator 'thuisalen' op schoolniveau heel vaak samen voorkomen.

Uit deze populatie van 644 scholen is een gestratificeerde toevalssteekproef getrokken van 2000 kleuters. Strata waren provincie (5 Vlaamse provincies plus Brussels Hoofdstedelijk gewest) en onderwijsnet (gemeenschapsonderwijs, vrij gesubsidieerd onderwijs, officieel gesubsidieerd onderwijs). Door verderzetting van de toevalssteekproef na selectie van 2000 kleuters werden voor elk van de strata vijf reservescholen geselecteerd.

De steekproef omvatte 2000 kleuters geboren in 2015, verspreid over 81 scholen, met reservescholen. Het aantal van 2000 kleuters ligt hoger dan het strikt noodzakelijke aantal: deze marge werd ingebouwd om enige tegenslagen in de dataverzameling te kunnen opvangen. In het onderzoeksvoorstel werd vooropgesteld dat 1500 kleuters het minimaal vereiste aantal was.

Gemiddelde OKI-waarde van de scholen in de steekproef: 1,63 (<> 1,10 populatie)

Gemiddelde % anderstaligen schoolniveau: 44 % (<> 31 % populatie)

Gemiddelde % SES schoolniveau: 39% (<> 23 % populatieniveau)

2. De verdeling van de leerlingen over provincies en onderwijsnet is als volgt:

	Vrij gesubsidieerd onderwijs	Gemeenschaps-onderwijs	Off gesub ond	TOT
BHG	2,5%	1,5%	1,5%	5,4%
Vlaams-Brabant	8,7%	2,6%	5,1%	16,4%
Antwerpen	16,2%	4,3%	7,6%	28,1%
Limburg	8,3%	2,0%	1,7%	11,9%
West-Vlaanderen	11,5%	2,3%	2,0%	15,8%
Oost-Vlaanderen	14,0%	3,3%	4,9%	22,3%
TOT	61,3%	16,0%	22,7%	100,0%

De verdeling van de scholen is als volgt:

	Gemeenschapsond	Vrij gesub ond	Off gesub ond	TOT
BrusselsHG	1	2	1	4
Vlaams-Brabant	3	6	2	11
Antwerpen	5	12	6	23
Limburg	2	7	1	10
West-Vlaanderen	3	10	2	15
Oost-Vlaanderen	5	9	4	18
TOT	19	46	16	81

3. Het totaalbudget voor het onderzoek bedraagt 393.244 euro. Het onderzoek bevat verschillende fasen: (a) voorbereiding (o.a. via literatuuronderzoek, expertenbevraging en ontwikkeling toetsbatterij op basis van SALTO), (b) pilootonderzoek, (c) kalibratie-onderzoek, (d) analyses en cesuurbepaling, (e) afwerking en disseminatie. Het is moeilijk, en ook enigszins kunstmatig, om een afzonderlijke kost voor deze verschillende fasen te berekenen, bv. omdat de analyses worden uitgevoerd op data van het kalibratie-onderzoek en er dus eigenlijk ook deel van uitmaken. De fasen lopen dus in elkaar over.
4. De coronacrisis heeft inderdaad een invloed gehad op het onderzoek in de kleuterklassen. Zo werd – na overleg met de stuurgroep – het kalibratieonderzoek een maand later afgenomen dan oorspronkelijk gepland, omdat de wetenschappers inschatten dat kleuters in dit bijzondere kalenderjaar enige vertraging opgelopen hadden in hun taalleerproces. Er moest uiteraard ook rekening gehouden worden met de veiligheids- en hygiënemaatregelen.

Tijdens de data-verzameling voor het kalibratie-onderzoek ging één school in quarantaine en één school gedeeltelijk in quarantaine. Een tiental scholen uit de oorspronkelijke steekproef gaven geen toestemming voor de dataverzameling op hun school omdat ze onderzoekers niet toelieten binnen de corona-maatregelen of omdat ze organisatorisch overbevraagd waren door corona.

De screening werd in principe door een leraar van de school zelf afgenomen. Toetsassistenten ondersteunden bij de praktische organisatie en waakten erover dat de screening op een gestandaardiseerde manier werd afgenomen. Heel wat

personeelsleden waren echter door corona (en andere redenen) op de scholen afwezig waardoor daar minder kleuters werden getest dan voorzien. De scholen gaven allemaal aan dat het onderzoek organisatorisch in deze coronatijden een hele uitdaging was. Drie toetsassistenten werden ziek en twee toetsassistenten moesten afzeggen omdat ze moesten wachten op de resultaten van een coronatest. Ook bleken toetsassistenten minder geneigd om, zoals oorspronkelijk de bedoeling was, te assisteren op meer dan 1 school; ook de scholen vonden dat vanuit veiligheidsoverwegingen niet wenselijk. Daarom werden er ook studenten uit de lerarenopleiding, pedagogische begeleiders en medewerkers van het Centrum voor Taal en Onderwijs (KU Leuven) ingezet als toetsassistent. Daarnaast 'streamden' een aantal scholen de afname en volgde een toetsassistent de afname op afstand: de leraren logden daarvoor in via 'Skype for business' waarna de toetsassistent de handelingen van de kleuters kon observeren, de instructies van de leraar kon beluisteren en vragen kon beantwoorden via de chat-functie. Er werden ook bijkomende reservescholen gezocht, voor het geval kleuterscholen omwille van corona moesten sluiten.

Ondanks dit alles zijn er toch voldoende kleuters (+ 1800) bij het kalibratieonderzoek betrokken geraakt, en werd het beoogde aantal van tussen 200 en 300 prestaties per taak voor de papieren taken gehaald. Voor de afname van digitale taken worden nog een beperkt aantal afnames georganiseerd in januari (deze moesten ook als gevolg van de bovenvermelde coronaperikelen naar januari worden verschoven), en daardoor zal het beoogde aantal tussen de 100 en 150 prestaties per digitale taak worden gehaald.

5. Die vraag kan momenteel niet beantwoord worden. De analyses van de data zijn immers pas gestart. Op basis van de analyses zullen de definitieve items van de toets geselecteerd worden, en kan de cesuurbepaling voorbereid worden.